

dent maguk teremtenek elő. Levegő, napsugár, napfény mindenütt. A tantermek valóságos műhelyek. Az iskolában könyveket nyomnak, szindarabokat írnak és játszanak, verseket költenek, zenét komponálnak, különböző kézimunkákat végeznek, de egyiket sem úgy, mint kötelező tárgyat, hanem valamennyit jószántukból, lelkesedésből. Ez az iskola egy kis társadalomnak tevékeny életét mutatja, élő organizmus. Tevékenysége fegyelmet, együttműködést, felelősségérzetet fejleszt a gyermekekben. Az iskola minden olyan eljárással szakított, amely az ismeretek gyors elsajátítását erőltetve alkalmas arra, hogy a gyermek érdeklődését elnyomja. Nincs osztályozás, Nincs órarend, amely szigorúan meghatározná egy-egy tanulmáynak időpontját, vagy időtartamát és nem veszi figyelembe a gyermek munkakedvét. Helyette hajlékony és tág keretek vannak megadva, amelyekbe könnyen beilleszthető mindennek a megtanulása, amire az embernek szüksége van: „The study of Human need”. Ilyen szükséglet az élelmezés, a lakás, az önvédelem, a munka szükséglete. Hogy ezek közül melyiket és mikor tanítsák, azt a gyermekek értelmi fokához szabják. A gyermek „valósággal átéli” tanulmányait. Az életet lehelő környezetben végül megtanulja a fegyelmet is, mégpedig az önfegyelmézést, amely minden produktív munkánál nélkülözhetetlen. Megtanul írni, olvasni, számolni, mert érzi, hogy szüksége van rá. Az iskola munkáját a szülők is lelkesen támogatják.

4. Doris Ann Goodchild: *Pattern making for young children. Minták fiatal gyermekek részére.*

A rajznak nagy nevelő fontossága van. Korai és szabad gyakorlása ösztönzőleg hat a gyermekek iniciatívájára. De a tanítónak nem szabad a gyermekek és a világ közé állania. A vonalak és a színekben rejlő kifejező erőt a gyermek először az epikus jellegű rajzra fordítja, csak azután jut el a dekoratív rajzoláshoz, végül pedig a tervezéshez.

A folyóirat gyermekjátékokat is ismertet magyarázó és szemléltető illusztrációkkal, aritmetikai példákat kis gyermekek részére, dalokat és zenedarabokat óvodások részére, gyermekmeséket értékes művelődési anyaggal és nevelő tényezőkkel.

Dr. Németh Sándor.

Times Educational Supplement 1937. jan.-febr. (1131—1139. sz.)

Előtérben álló téma a testnevelés; nagy lendületet akar ebben a Ház és nagy összegek megszavaztatása forog szóban, játszóterek, tornacsarnokok stb. céljaira. Testnevelési Főiskolát is fel akarnak állítani a testnevelés vezetőinek képzésére és a sporttal összefüggő, különleges kérdések, pl. a sport fiziológiája kutatására. A nevelésiügyi miniszter azonban, angol hagyományokhoz híven, a testnevelés ügyét sem akarja központi kezelésbe venni, hanem meg akarja hagyni a kezdeményezés és szervezés szerepét a helyi hatóságoknak s a központi kormányzat ezeket fogja támogatni pénzzel és munkával. Ezzel az akcióval párhuzamosan halad majd a György-király Emlékalpnak játszóter-létesítési akciója. A testnevelés szolgálatában készültek el a fiatakorúak munkaidejéről szóló törvényjavaslatok is. A fizikum épségben tartása, a testi erők megőrzése és védelme a gyári munkás-gyermekek, illetve — ifjak esetében a testnevelés nemzeti programjának része. A gyermekek szeretete, az emberies bánásmódra való hajlam sokat szólaltat meg és élénk érdeklődést kelt fel a fiatakorú munkások heti munkaóráinak száma, a munka reggeli kezdésének időpontja, az éjjeli munka, a gyári viszonyok és körülmények iránt. Felmerül a kevés alvás esete, mint betegségokozó tényező. Az országgyűlés elé kerülő javaslat magában foglalja az egészségügyi biztosítás kiterjesztését is, egészen a 15 éves korig. A hoz-

zászólások és kommentárok igazi, tiszta emberbaráti hangot ütnek meg. — A gyermekszeretetet féltő gonddal örködik az iskolásgyermek testi épsége felett is. Általános felháborodás követi azt a statisztikai közlést, hogy minden 12 gyermek közül egyet utcai baleset ér. A gyermekek biztonságának kérdése napirenden van. — A gyermekek iránti szeretetből fakadt az a gondolat is, hogy külön gyermekminisztérium szerveztessék, mely az eddig négy minisztériumhoz (Egészség-, Nevelés-, Munka-, és Belügyminisztériumok) tartozó központi és önkéntes szolgálatot egyesítené. A hírhez fűzött kommentár szerint ez nem szükséges, de az kívánatos lenne, hogy az összes iskolák a Nevelésügyi Minisztérium alá szerveztessenek, ami igazi pedagógiai gondolkodásra vall (és nálunk is elhangzott, de eddig eredménytelenül). — A British Film Institute jelentést adott ki a gyermekeknek szánt filmekről tartott konferenciáról. A pedagógus előtt két probléma áll: megfelelő filmek beállítása gyermekek számára és a film használata az iskolában. Mivel az utóbbiról kevesebb szó esett a konferencián, holott a film első megjelenésétől fogva mindig hangoztatták ezt a hivatását, a kommentár pótolja a mulasztást. Tárgyalja az iskolai film három fajtáját; az illusztratív filmet, mely megadja a gyermeknek az esetleg hiányzó tapasztalatot pl. egy mesterséget mutat be; az expozitív film, mely valamely folyamat egy részletét, vagy egy esemény mozzanatainak egész sorozatát mutatja be, pl. egy állat élet-történetét, vagy egy vihar keletkezését; az u. n. környezet-film, mely intézményekbe, szervezetekbe ad bepillantást, a gyermeknek a társadalom tagjává való nevelését célozza, pl. a postahivatalt, kereskedelmi intézményeket bemutató filmek. Leszögezi a kommentár azt a sokak számára bizonyosan mehökkentő hatású megállapítást, hogy amennyiben az iskolai film nem függ össze az ugyanakkor tárgyalt anyaggal, egyáltalában semmit sem ér és ezért értéktelenek az egész iskolának egyszerre bemutatott filmek is. Rámutat arra a követelményre is, hogy a tanítónak vagy tanárnak előzőleg alaposan kell ismerni a film tartalmát és pedagógiai felhasználásának módját. — A Helyettes Tanárok Egyesülete az „Iskolai Könyvtárosok Vezérkönyve” kiadásával fejt ki jelentős pedagógiai működést. Tárja az iskolai könyvtárnak a nevelés munkájába való igazi beállítása, az iskolai élet középpontjává való tétele, ami nem mindig van biztosítva a külön könyvtáros esetében (mily csodálatos még csak elgondolni is, hogy vannak iskolák, ahol külön könyvtárosok vannak alkalmazva). Mindazonáltal általános az óhaj, hogy az iskoláknak külön könyvtárosuk legyen, de össze kell egyeztetni a könyvtári szempontokat a pedagógiaikkal és e célra a szünidőben tanfolyamokat tartanak. Az iskolai könyvtárosok sajátos irányú képzése jó példája annak a törekvésnek, hogy a speciális irányú működéshez mindig szakismeretet akarnak adni és nem bízzák a tudást pusztán a tapasztalatra. A kormány nagy kampányt indított meg az iskolaépületekkel illetően, abból kiindulva, hogy az új törvény szerinti, 15 éves korig kiterjesztett iskolakötelezettség már 1939-ben életbelép. A rendeletek már kimentek a helyi hatóságoknak, az egyházi és magániskoláknak, hogy nyújtsák be terveiket, melyek elfogadása után a munkálatok haladéktalanul megkezdődnek, mert 1940-re mindennel készen kell lenni. Ezzel kapcsolatban egyes iskolák bezárásának kérdése is felmerül, a közóhaj az, hogy a meg nem felelő iskolaépületek is tűnjenek el 1940-ig. — Az angol pedagógiai világ nagy kiterjedését érezteti meg a dominiumok iskolatügyéről tartott konferencia. Pedagógiailag is exotikus tájak színes képei váltakoznak a konferencia folyamán. Dél-Afrika úgy bontakozik ki, mint a modern pedagógiai áramlatok nagy exportálója, aminek ugyan vannak túlzásai is, de azzal, hogy az egyetemekre bevezették a neveléslélektant, a tanítás módszereit kétségtelenül megjavították, Indiában nehéz küzdelem folyik az analfabétizmus ellen a szétszórta falvak-

ban, amit még nehezebbé tesz a nyelvekben való bábeli zavar a vallások és fajok nagy változatán kívül. Sok panasz van a munkanélküliség miatt, aminek az oka, hogy az egyetemi diplomákkal inkább állami hivatalokba igyekeznek, vagy ügyvédnek, orvosnak mennek (akárcsak nálunk), a helyett, hogy az ipari életben helyezkednének el, ahol szintén szükség volna magasabb tanultságú emberekre. Ausztráliában a nevelésügyi kormányzatban nagymértékű a centralizáció, de a lakosság szétszórtsága miatt itt helyi hatóságokat nem lehetne felállítani. A centralizációval együttjáró hiba, a bürokrácia, itt is feltalálható, itt is merev szabályok vannak és nincs az, ami az angoloknak különösen hiányzik, a közösség részvétele az iskola ügyeiben és az iskolának a társadalom céljai irányában való beállítása. Canadában túlnagy a tanult pályák felé való tolongás, ami a nemzeti életük alapját, a mezőgazdálkodást rendíti meg. A vallástanítás hiányzik az iskolákból, pedig a mai élet éppenséggel megkívánja azt, hogy t. i. ennek segítségével közelítsük meg az eszményt, az önfegyelmezett, tehát szabad ember eszményét. — A Ház visszavetette a munkáspártnak azt a javaslatát, hogy minden gyermek a napi tejadagon kívül, még egy étkezést kapjon ingyen az iskolában. Egyik hozzászólás a szülők visszhangját fejezte ki, akik sérelmesnek fogják ezt találni, mert úgy tűnhetik fel, hogy maguk nem akarják gyermekeiket táplálni. (Megjegyzendő, hogy szegény gyermekek részére nagyszámú ingyenkonyha működik, most is Liverpoolban nyitottak meg egyet 5000 gyermek részére. A felszólalás csak az általános, intézményes ingyen étkezés ellen történt.) — Az iskolák tanulmányi rendjének túlnagy változatosságát kárhoytatják és kevesebb tantárgy tanítását ajánlják egy-egy iskolai évben és ezáltal az egyes tantárgyakkal is behatóbban lehet majd foglalkozni. — A tanterők fizetéséről is szó esik, pl. Skóciában és az Ir Szabad Államban az 1920. évi színvonalra való visszatérést kívánják, amiből látszik, hogy az ország nem volt úgy sújtva a háború utáni nyomorúsággal, mint mások.

B. E.

VEGYESEK

BUDAY ÁRPÁD

1879 — 1937.

A szegedi Ferencz-József Tudományegyetem archaeológia-professzorának elhunytá nemcsak a szorosabban vett tudományos élet vesztesége, részt kér magának a gyászban mindenki, aki bensőbb kapcsolatot érez az egész magyar étellel.

Ravatalát tudományos életünk kitűnősegei, tanártársai, tanítványai és Szeged városának közönsége állották körül, könnyes szemekkel adva meg a végtiszteletet a tudósnak, a mindig emelkedett szellemű mesternek, az egyetemi tanszéken is igazi nevelőnek, a fiatal-ság nemeslelkű, mindig segítségre kész

barátjának s a szó legmélyebb értelmében vett jó embernek.

Szeged egyeteme Erdély szülöttjének, a nagyenyedi kollégium és a kolozsvári egyetem neveltjének elmúlásával ama férfiak egyikét veszítette el, akik eleven fájdalommal élő személyes kapcsolatot jelentettek a régi szűkebb hazával és annak egyetemével. A magyar művelődési élet pedig azoknak egyikét, akik az erdélyi föld tragikus sorsváltozásának idején évekig állták a kilátástalan harcot szülőföldjük művelődési életének folytonosságáért.

A kolozsvári egyetem nyilvános rendkívüli tanára a megszállás után még évekig tanít a kolozsvári református kollégiumban, a római katolikus egy-